

NOVICE O DELU OBČINE RAČE-FRAM

Delo v upravi

Ker se pri svojem delu nemalokrat oziroma vedno pogosteje soočam z dilemo in ugotovitvijo, kako različno lahko gledamo na delo v upravi, predvsem pa, kakšne pristope ubiramo pri tem, dovolite, da svoje pomisleke delim z vami.

Moja teza glasi: »Življenje v lokalni skupnosti mora temeljiti na skupnem dobru. Namesto posiljevanja ljudi z umetnimi pravnimi in ekonomskimi formami si je potrebno za vodilo postaviti uspešno upravljanje skupnega dobra s konkretno opredeljenimi omejitvami.«

Ob gori papirja na mizi, številnih elektronskih sporočilih o predpisih v nastajanju, sprejemanju ali tistih, ki so že v objavi, pa se mi nenehno dozdeva, da z mojim pogledom očitno nekaj 'ne štima'.

Zdi se mi namreč, da bi ob množici predpisov vsakdo od nas potreboval profesionalnega bralca predpisov ter iz njih izhajajočih obveznosti in to za vsakdanje življenje. Za delo v upravi, pri katerem pa se že samo po sebi razume, da je uslužbenec na tekočem z vsemi objavami, pa je takšen robot postal že skorajda nujen.

Ob poznavanju dejstva, da objava predpisa omogoča, da smo s pravili seznanjeni, se mi poraja dvom, ali ni to v resnici izgovor? Komu pravzaprav koristi vsakodnevno prebiranje na desetine novih zapisov dokumentov? Že to, da se osredotočaš na svoje strokovno področje, namreč zahteva nemalo napora.

V današnjem času, ko smo dnevno iz različnih okolij informirani o preprostemu dejstvu, da je ulivanje betona enostavna stvar, ustvarjanje sožitja med ljudmi v novih naseljih pa je sila zapleteno, se nemalokrat tudi od občine pričakuje, da bo s svojimi predpisi natančno določila pravila bivanja.

Vendar - pravna in siceršnja varnost se vzpostavlja drugače. Pravila bivanja v nekem okolju morajo biti takšna, da jih posameznik razume, ne da bi jih prebral. To so abstraktna pravila, ki so zakoreninjena v družbeni zavesti in za posameznika ne predstavljajo presenečenja.

Prepodrobni predpisi preusmerjajo našo pozornost k formi, stran od življenja.

Samo poglejte, kaj se je zgodilo s preštevilnimi kulturnimi, turističnimi in ekološkimi društvi, ki so krepila družbeni nadzor nad ravnanjem ljudi – prenehala so z delovanjem, saj so pri svojem delu naletela na številne birokratske ovire.

Vem, rečete lahko, da ni primerno, da se kot pravica branim norm ter tožim spričo novih in novih predpisov, ki jih je težko dohajati, kaj šele pripravljati. Razumem, da je marsikaj od tega nujno zlo. A če bi na občini sledili trendu države, bi se ukvarjali tako rekoč le še s pripravljanjem predpisov, mirno in brez slabe vesti pa bi zanemarili skrb za skupnost kot tako.

Pri pripravi in uporabi predpisov se v občinski upravi trudimo, da izhajamo iz namena sprejetja le-teh; s tem vodilom v zavesti stopamo po poti drugačne poslovne odličnosti, za katero upamo, da jo prepoznavate.

Naš cilj je učinkovito delovanje uprave in občinskih organov, vendar ne le v ekonomskem pogledu, temveč tudi v smislu izboljšanja kakovosti življenja občanov.

Seveda se zavedam obče človeške lastnosti, da je lažje soditi o delu drugih, kot pa pomesti pred domačim pragom, zato vas v želji, da normativna dejavnost naše občine ni kapilarno razvejana, temveč, da nudi le vodila za ravnanje in posledično sožitje, lepo pozdravljam.

*mag. Zorica ZAJC – KVAS,
direktorica občinske uprave*

Usposabljanje za varno delo in požarno varnost

Zadnji torek letošnjega marca smo se vsi v občinski upravi zaposleni javni uslužbenci in tisti, ki so zaposleni preko programa javnega dela *Urejanje in vzdrževanje javnih površin*, udeležili usposabljanja iz varnosti pri delu in požarne varnosti, ki se morata občasno obnavljati. Usposabljanje smo organizirali kar v prostorih naše občinske uprave - teoretični del v Beli dvorani gradu Rače, praktičnega iz požarne varnosti pa na dvorišču pred gradom. Usposabljanje je izvedlo podjetje Varnost Maribor d.d.

Zakon o varstvu pred požarom – ZVPoz–UPB1 (Uradni list RS, št. 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo) določa, da mora delodajalec poskrbeti, da je vsak, ki je redno ali začasno oziroma občasno zaposlen pri njem, usposobljen za varstvo pred požarom. Pri usposabljanju se mora upoštevati nove in spremenjene požarne nevarnosti, posebnosti delovnega mesta ter znanje občasno obnavljati.

Obveznost usposabljanja delavcev za varno delo vsem delodajalcem nalaga Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/1999, 22/2001 in 64/2001), ki določa, da je delodajalec dolžan zagotoviti varnost in zdravje delavcev v zvezi z delom. V ta namen mora

delodajalec izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja delavcev, vključno s preprečevanjem nevarnosti pri delu, obveščanjem in usposabljanjem delavcev, z ustrežno organiziranostjo ter potrebnimi materialnimi sredstvi. Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu zlasti tako, da med drugim:

- usposablja delavce za varno delo,
- zagotavlja delavcem sredstva in opremo za osebno varnost pri delu in njihovo uporabo, če sredstva za delo in delovno okolje, kljub varnostnim ukrepom ne zagotavlja varnosti in zdravja pri delu,
- zagotavlja periodične preiskave delovnega okolja ter periodične preglede in preizkuse delovne opreme,
- zagotavlja zdravstvene preglede delavcev ipd.

Zakon še določa, da mora biti usposabljanje za varno delo prilagojeno posebnostim delovnega mesta in se izvajati po programu, ki ga mora delodajalec po potrebi obnavljati in spreminjati njegovo vsebino glede na nove oblike in vrste nevarnosti.

Oba teoretična dela (tako iz varnosti pri delu kot tudi iz požarne varnosti) smo torej opravili v Beli dvorani, kjer smo poslušali predavatelja iz podjetja Varnost Maribor d.d. in izpolnili testne liste, praktični del iz požarne varnosti pa na grajskem dvorišču, kjer smo spoznali različne vrste gasilnih aparatov in njihovo delovanje ter sami poskusili gasiti požar. Ker zakonodaja zahteva, da je usposabljanje iz varnosti pri delu prilagojeno delovnemu mestu, so zaposleni v režijskem obratu, ki urejajo okolico, opravili še posebej praktično usposabljanje za varno delo z vsemi tipi kosilnic, ki jih pri svojem delu uporabljajo. Ostali praktični del iz varnosti pri delu pa smo vsi zaposleni v občinski upravi morali opraviti še naslednje dni, vsak delavec na svojem delovnem mestu, pri čemer smo prav tako morali izpolniti obrazce o tem usposabljanju in osveženih znanjih. To dokumentacijo smo nato posredovali Varnosti Maribor d.d., ki nam je izdala potrdila o uspešno opravljenem usposabljanju.

V duhu dobrih medsosedskih odnosov smo na usposabljanje povabili tudi občinsko upravo Občine Starše. Njeni člani so se z veseljem odzvali in se skupaj z nami usposobili za varno delo in za gašenje začetnih požarov, za katere upamo, da jih v praksi nikoli ne bo.

Nataša MARIN

*Kadar se ena vrata zaprejo,
se odprejo druga.
A tako pogosto, dolgo in s toliko
obžalovanja strmimo v zaprta,
da sploh ne opazimo tistih,
ki se nam odpirajo.
(Alexander Graham Bell)*

*Nikoli se nisem ničesar naučil z govorjenjem,
temveč s postavljanjem vprašanj.
(Lu Holc)*

KOMUNALNO-CESTNO GOSPODARSTVO

Živahno na komunalnem področju

V spomladanskih mesecih smo z vso vnemo začeli z izvajanjem del, začrtanih v letnem planu. Predvidena so vzdrževalna in investicijska dela na vodovodnem, kanalizacijskem in cestnem omrežju.

Kot običajno, smo v marcu in aprilu opravili pregled občinskih cest in pogodbenemu izvajalcu CPM d.d. naročili sanacijo mrežastih razpok in udarnih jam na asfaltiranih cestiščih ter popravilo bankin. Pred večjimi nalivi smo v sklopu občinskega režijskega obrata po najboljših močeh očistili občestne mulde, jaške in prepuste. V prvi polovici leta je bilo na novo asfaltiranih ali preplaščenih nekaj cestnih odsekov (Rače – pod Borovim gajem, Fram – parkirišče pri OŠ, Fram – odsek od OŠ do Bergauerjevih, Rače – cesta proti klavnici) ter hodnikov za pešce (Fram – odsek Pečovnik–Koren, Rače – vzdolž ceste proti klavnici Rače). Seveda ne smemo pozabiti na nadaljevanje gradbenih del na LC Planica – Loka, kjer gre za dveletno investicijo, ki se bo zaključila predvidoma do poletja.

Nizke zimske temperature in plazovi so zahtevali sanacije poškodovanega vodovodnega omrežja. Okvare so v veliki meri odpravili prizadevni sodelavci v režijskem obratu.

Popravilo vodovoda v Ješenci

Vodovodno omrežje smo na nekaterih območjih razširili in tako omogočili uporabo pitne vode iz javnega omrežja nekaterim gospodinjstvom v Račah, Kopivniku in Framu.

Jeseni leta 2007 smo začeli z zamenjavo salonitnih vodovodnih cevi. Doslej smo zamenjali dotrajane azbestne cevi vse od Gorice, skozi Podovo in Brezulo ter mimo klavnice do Gortanove ul. v Račah. Zaradi prevezav in menjave dotrajanih zasunov na glavnih vodih je nekajkrat prišlo do zaprtja vode na večjem območju naselja Rače. Izvajalec del Komunala Slovenska Bistrica je zaprtje objavil na lokalno običajen način preko sredstev javnega obveščanja (radio), vendar je bilo kljub navedenemu s strani občanov nemalo pritožb o samem načinu posredovanja informacij občanom, zato smo se odločili, da bomo v bodoče o vseh večjih delih na javnem vodovodnem omrežju obveščali uporabnike pitne vode tudi preko spletne strani Občine Rače – Fram

(www.race-fram.si). Za nastale nevšečnosti se občanom iskreno opravičujemo in upamo, da do »pomanjkanja in nepravčasnih« informacij v bodoče ne bo več prihajalo.

Poleg rednega vzdrževanja in širitve vodovodnega omrežja ne smemo pozabiti na kanalizacijsko omrežje, kjer se sprotno izvajajo priklopi na javno omrežje. V največji meri gre za naselja Spodnja in Zgornja Gorica, kjer je bila lani zgrajena in marca letos po poskusnem enoletnem obratovanju upravljavcu (režijskemu obratu občine) predana čistilna naprava Gorica, na katero se je doslej priključilo cca 55 % gospodinjstev obih Goric. Naj ob tej priložnosti apeliram k priključitvi vsa tista gospodinjstva, ki so priklop že poravnala, niso pa še fizično priključena na javno kanalizacijo, da to v najkrajšem možnem času tudi storijo in s tem pripomorejo k čistejšemu okolju.

V Framu smo razširili kanalizacijsko omrežje na dveh odsekih (Veber D. – Domadenik ter dolgo pričakovani in odlašani odsek trase Skrbič – Brglez). S sodelavci v režijskem obratu prosimo občane, da upoštevajo navodila upravljavca in v kanalizacijo odvajajo le odpadne fekalne vode. Med vzdrževanjem čistilnih naprav in črpališč se namreč vse pogosteje soočamo z neljubimi težavami in okvarami, ki so posledica nepremišljenega ravnanja občanov, saj posamezniki javno fekalno kanalizacijo obremenjujejo z odpadkami (predvsem gre za odlivanje maščob in raznih odpadnih olj), ki vanjo nikakor ne spadajo, in s tem povzročajo ogromno preglavic biološkim čistilnim napravam, saj lahko že majhne količine pomenijo odmrtje aktivnega blata ter posledično zmanjšajo učinek čiščenja odpadnih voda na sami čistilni napravi.

Oddelek za komunalno in okolje ne skrbi zgolj za vodovodno, kanalizacijsko in cestno omrežje, temveč vključuje tudi vzdrževalna dela na pokopališču v Framu. Da bomo na urejenost gledali s ponosom, smo v preteklih mesecih odstranili dotrajano žično ograjo in razraščene cipse ter jih nadomestili z namestitvijo nove ograje ter zasaditvijo cipres. V kratkem je predvidena tudi postavitve nove fontane na zgornjem delu pokopališča v Framu.

Žal moram tudi tokrat pisati o odlaganju odpadkov na nepravna mesta. V veliko zadovoljstvo mi bo, ko ne bo potrebno pred vsakim izidom občinskih Novic vedno znova pisati o tej pereči problematiki. Imamo okoljske akcije »Od vrat do vrat«, »Očistimo Slovenijo v enem dnevu«, pa delovanje zbirnega centra v Račah vsako sredo in soboto, odvoze ločenih odpadkov z zbirnih mest širom naše občine (kar 78 lokacij!), sprotno tedensko odvažanje kesonov z deponij, redne odvoze gospodinjstevskih odpadkov s strani Snage ter brezplačen odvoz salonitnih plošč, itd... Le sprašujem se lahko, kaj naj še naredimo, da nevarni in vsi ostali odpadki ne bodo ležali v naravi? Bodo resnično le globe komunalnega inšpektorja dale rezultate? Prepričan sem, da zmoremo poskrbeti za pravilno odlaganje odpadkov in da je, če to hočemo, naša ozaveščenost na visokem nivoju. Dokažimo vendar sosedom, soobčanom in vsem tistim, ki redno ali občasno obišejo našo lepo občino, da nam je mar za urejenost okolja!

Da pa končam bolj optimistično, naj povem, da je aprilska vseslovenska akcija »Očistimo Slovenijo v enem dnevu« tudi v naši občini naletela na dober odziv, saj se je je udeležilo vzpodbudno število prostovoljcev (okoli 17 % celotne populacije), kar je vredno javne pohvale.

Samo RAJŠP

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Novosti in zanimivosti

Na področju družbenih (negospodarskih) dejavnosti, kamor prištevamo predšolsko vzgojo, šolstvo, zdravstvo, kulturo, socialno varstvo, raziskovanje, šport ter dejavnost društev, je dogajanje vselej živahno, delo pa pestro in obsežno, saj se področje posredno ali pa povsem direktno dotika domala vseh občanov, od najmlajših do najstarejših. Zato mu tudi v občinskih Novicah običajno namenimo precej prostora.

Če kdaj, pa letos gotovo ni nobene dileme o tem, katera informacija in aktivnost je v letu 2010 na tem področju najpomembnejša – nedvomno sta to načrtovani investiciji v izgradnjo novih vrtcev (z jasličnimi oddelki za najmlajše) v Račah in Framu, ki sta predvsem s strani staršev predšolskih otrok že zelo težko pričakovani. Prizadevanja, ki jih že lep čas vlagamo v pridobitev vse ustrezne in potrebne dokumentacije za gradnjo (za Rače vse to že imamo in smo v fazi izbire izvajalca, v Framu pa istočasno teče postopek zazidalnega načrta, nakupa zemljišča in projektiranja) in v oplenitvenje rezerviranih proračunskih sredstev s sofinancerskimi sredstvi iz naslova prijav na razpise za državna oz. evropska sredstva, gredo v smer, da bi se začetku izgradnje novega vrtca v Račah (za športno dvorano) čim prej pridružil tudi začetek gradbenih del za zagotovitev novega vrtca v Framu. Ker se predvsem okoli slednjega pojavlja veliko špekulacij in dezinformacij, naj povemo, da aktivnosti za začetek obeh investicij tečejo v skladu s planom.

Ko bodo dejansko izpolnjeni vsi pogoji za položitev temeljnega kamna za nove prostorske pridobitve na področju predšolske vzgoje in bodo v Račah, nato pa še v Framu na omenjenih gradbiščih zabrnili delovni stroji, vas bomo o napredovanju teh težko pričakovanih in pomembnih investicij z veseljem in podrobneje obveščali.

V nadaljevanju pa se tokrat ozrimo še na druge aktualnosti:

OTROŠKO VARSTVO:

- **POZOR – v prvi polovici avgusta bo za otroke, ki bodo s 1.9.2010 na novo vključeni v vrtec, čas za vložitev vlog za znižano plačilo vrtca oz. za dopolnitev obstoječih**

Starše predšolskih otrok, ki bodo s šolskim letom 2010/11 na novo pričeli obiskovati vrtec, želimo še na tem mestu opozoriti na obvestilo – poziv, ki je objavljen v rubriki »Obvestila, pozivi, vabila«, na straneh 4 - 5.

Ne spreglejte obvestila in skrajnega datuma za pravočasno vložitev vlog!

• **Z novim šolskim letom 2010/11 v naši občini znova dva dodatna oddelka vrtca – v Račah 7, v Framu 6 oddelkov**

Spomladanski vpis v naša vrtca je pokazal potrebo po formiranju kar 13-ih oddelkov (7 v Račah in 6 v Framu) predšolske vzgoje v naslednjem šolskem letu (2010/11), kar pomeni dva oddelka več kot v letošnjem šolskem letu, ko jih deluje skupno 11 (5 v Račah in 6 v Framu). Praksi zavoda OŠ Fram, ki je v minulih dveh letih iz 3 prešel na 6 oddelkov vrtca, od katerih 3 starejše skupine predšolskih otrok gostujejo v šolskih prostorih, bo v šolskem letu 2010/11 sledila tudi OŠ Rače, ki bo zaradi upada števila oddelkov v šoli in sočasnega povečanja števila predšolskih otrok dosednji učilnici spremenila v igralnico.

Podatki o letošnjih novih vpisih otrok v vrtce na eni in podatki o všolanju dosedanjih vrtčevskih otrok na drugi strani kažejo, da bo vrtec Rače (na lokacijah Nova ul. 5 in Grajski trg 1) od septembra letos obiskovalo skupno 128 otrok, vrtec Fram (na lokacijah Fram 171 in Fram 51) pa 108. To je vsekakor lep obet ne le za zasedenost obeh vrtcev po realizaciji novogradenj na področju obeh krajevnih skupnosti, temveč tudi za nadaljnji obstoj in razvoj šolstva v naši občini.

• **Ekonomska cena v naših vrtcih, ki je nespremenjena že poltretje leto (od 1.1.2008), ostaja na enaki ravni tudi v bodoče**

Lokalna skupnost kot ustanoviteljica zavoda, ki izvaja vzgojo in varstvo predšolskih otrok, na podlagi določb Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja ter Zakona o vrtcih zagotavlja tudi sredstva za delovanje vrtcev. Sredstva zagotavlja v višini razlike med ekonomsko ceno (v nadaljevanju: EC) programov predšolske vzgoje ter plačilom staršev. Veljavna EC pa je tudi osnova za višino plačil staršev, ki se določi glede na njihove dohodke in premoženje ter lestvico, ki starše uvršča v plačilne razrede od 1. (najnižji plačilni razred, ki pomeni obvezo plačila 10 % EC programa vrtca) do 8. (najvišji plačilni razred, ki pomeni plačilo 80 % EC – polno plačilo).

Določbe Pravidnika o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih, ki izvajajo javno službo, med drugim govorijo tudi o tem, da se uskladi cen po elementih, ki jih določa metodologija tega pravilnika, praviloma opravi enkrat letno, glede na letne rasti kalkulativnih elementov cene.

Veljavne EC programov v enoti vrtca Rače in Fram so sledeče:

- I. starostno obdobje (do 3 let) =417,23 EUR;
- II. starostno obdobje (nad 3 leti) =292,47 EUR.

V občini Rače-Fram obstoječe cene veljajo že poltretje leto, natančneje od 1. januarja 2008, čeprav je v tem obdobju prišlo do precejšnjih sprememb, ki so vplivale na rast stroškov in posledično višanje dejanske EC.

Najpomembnejši med njimi so:

- nova razvrstitev delavcev v plačne razrede – t. i. odprava nesorazmerij v osnovni plači (rast stroškov dela),
- zvišanje premij dodatnega pokojninskega zavarovanja zaposlenih (rast stroškov dela),
- rast življenjskih stroškov (zvišanje materialnih stroškov delovanja vrtca).

Razen navedenih sprememb je v vmesnem času prišlo tudi do nove organizacijske okoliščine, to je formiranja kombiniranih oddelkov (vanje so vključeni starostno mešani otroci I. in II. starostnega obdobja, zanje pa, v primerjavi z drugimi skupinami, veljajo nekoliko drugačni normativi glede števila otrok za oblikovanje oddelka) kot posledice občutnega povišanja števila vpisanih otrok v oba vrtca. Cena za te nove oddelke zaenkrat ni posebej določena, zato se obračunava v odvisnosti od dejanske otrokove starosti; za otroke do dopolnjenih 3 let velja cena I. starostnega obdobja, za starejše cena II. starostnega obdobja.

Zaradi vsega navedenega je Občina Rače-Fram, na osnovi podatkov obeh šol (v njunem sklopu delujeta enoti vrtcev), v prvi polovici letošnjega leta pripravila izračun novih, dejanskih EC oddelkov v naših vrtcih. Pri tem je upoštevala potrjeno sistemizacijo delovnih mest na področju predšolske vzgoje in izhajala iz dejstva, da so vsi oddelki zapolnjeni nad republiškim normativom in v skladu s povišanim občinskim normativom (republiški normativ, povečan za 2 otroke na posamezen oddelek), kar pomeni porazdelitev skupnih stroškov na maksimalno število enot in s tem nižjo ceno na enoto (otroka).

Upoštevač navedeno je bilo izračunano, da v povprečju znaša:

- dejanska EC za I. starostno skupino =419,78 EUR (dvig sedanje cene za 0,61 %),
- dejanska EC za kombinirani oddelek =342,71 EUR (sedaj samostojne cene za ta oddelek nimamo),
- dejanska EC za II. starostno skupino =304,81 EUR (dvig sedanje cene za 4,22 %).

Občinski svet Občine Rače-Fram je tovrstno gradivo uvrstil na dnevni red svoje 28. redne seje. Kot je nakazovalo že večinsko mnenje predhodno izvedene seje članov Odbora za družbene dejavnosti, je tudi med predstavniki občinskega sveta prevladalo stališče, da v teh recesijskih časih ni modro dodatno obremenjevati družinskih proračunov in da naj se to stori, če bo potrebno, iz občinske mošnje.

ŠOLSTVO:

• **Občina Rače-Fram za potrebe učencev OŠ Fram iz najbolj odročnih področij kupila novi kombibus**

Da, leta bežijo in za cel ducat se jih je že nabralo od tedaj, ko je OŠ Fram za prevoz tamkajšnjih učencev iz najbolj odročnih področij občine (pa tudi za ostale izredne potrebe učencev – prevozi na tekmovanja ipd.) dobila kombibus, ki je v tem času prevozil dobrih 171.000 km in se ga bo spominjalo kar nekaj generacij vozačev.

Zaradi stroge zakonodaje, ki velja na področju prevozov šoloobveznih otrok/mladoletnih oseb, je bilo letos potrebno razmisliti o nakupu novega kombibusa.

V pomladnem času je bil objavljen javni razpis in posledično izbran ponudnik - dobavitelj. V mesecu maju je bila z njim podpisana pogodba, najkasneje do začetka novega šolskega leta pa bo novi kombibus, ki bo financiran iz občinskega proračuna, že ponosno stal na šolskem dvorišču in v polni pripravljenosti čakal, da ga zasedejo učenci ter se s pomočjo šolskega hišnika – šoferja z njim odpeljejo na prvo zaresno vožnjo.

• Izveden javni razpis za realizacijo šolskih prevozov za naslednje štiriletno obdobje

S šolskim letom 2009/10 se je izteklo štiriletno obdobje, v katerem je, na osnovi javnega razpisa in na njem ponujene najugodnejše cene, ob izpolnjevanju vseh ostalih potrebnih pogojev, šolske prevoze za potrebe učencev obeh naših šol (OŠ Rače, OŠ Fram) opravljajo podjetje Globus d.o.o.

Pogodbeni avtobusni prevoznik za potrebe OŠ Rače dnevno opravi 62 t.i. polnih km (relacije, na katerih dejansko prevažata učence), za potrebe OŠ Fram pa 85 polnih km.

Občina Rače-Fram, po sklepu občinskega sveta, že vsa leta financira vse šolske prevoze (na vseh relacijah; po veljavni zakonodaji je dolžna financirati le prevoze učencev, ki so od matične šole oddaljeni nad 4 km ter prevoze prvošolcev, medtem ko imajo učenci višjih razredov, ki so od matične šole oddaljeni pod 4 km, pravico do brezplačnega prevoza le, če je po ugotovitvi pristojnega organa za preventivo v cestnem prometu na poti v šolo ogrožena njihova varnost), kar na letni ravni predstavlja dokaj visok strošek (po ZR/2009 je ta znašal nekaj preko 109.000,00 EUR; v ta znesek so vštet tudi stroški delovanja šolskega kombibusa za potrebe OŠ Fram ter prevozi naših otrok s posebnimi potrebami v vzgojno-izobraževalne zavode izven naše občine; odhodek, ki se je lani nanašal zgolj na v razpisu izbranega pogodbenega avtobusnega prevoznika, je znašal dobre tri četrtine celotne realizacije na tej postavki).

Na osnovi javnega naročila, ki je v času priprave tega prispevka še v teku, bo izvajalec šolskih prevozov v naši občini za naslednje 4-letno obdobje znan do začetka počitnic. Ne glede na to, kdo to bo, upamo in pričakujemo, da bodo prevozi v šolo in iz nje za naše učence še naprej izvajani kakovostno in varno.

ZDRAVSTVO:

• Ukinitev terminalov za potrjevanje kartic zdravstvenega zavarovanja - informacija

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) se je letos lotil izvedbe projekta uvedbe on-line sistema in prenove kartice zdravstvenega zavarovanja. Z zaključkom nacionalne uvedbe projekta in prehodom vseh izvajalcev na on-line način poslovanja potrjevanje kartic zdravstvenega zavarovanja ne bo več potrebno.

Zato je ZZZS pomladi začel z odklapanjem in odstranjevanjem samopostrežnih terminalov; v naši občini sta bila nameščena dva, eden v Račah in eden v Framu, oba v tamkajšnjih zdravstvenih postajah.

• Prvi podatki in vtisi o in rezultatih izvajanja dejavnosti zobozdravstvene nujne pomoči v nočnem času

1. julija 2009 je v Zdravstvenem domu dr. Adolfa Drolca Maribor (v nadaljevanju: ZD) pričela z delom dejavnost zobozdravstvene nujne pomoči v nočnem času (v nadaljevanju: ZNMP). Na osnovi sklenjene pogodbe med ZD in občinami soustanoviteljicami, med katere sodi tudi Občina Rače-Fram, dejavnost sofinanciramo občine ustanoviteljice ter s participacijo tudi pacienti, razen otrok do 18. leta starosti.

ZNMP deluje v pritličnih prostorih zdravstvenih ambulant na Svetozarevski ulici 21 v Mariboru, vsak dan med 20. in 24. uro.

Iz poročila ZD za obdobje od 1. julija do 31. decembra 2009 je razvidno, da je ZNMP potrebovalo 1.320 pacientov (podatek je skupen za vse občine, soustanoviteljice ZD), med njimi 162 predšolskih in šolskih otrok.

Kar zadeva frekvenco obiskov, prve lanskoletne izkušnje kažejo, da je število obiskov med delovnikom manjše, medtem ko se konec tedna in ob vikendih število pacientov poveča, povečan obisk pa je zabeležen tudi med prazniki.

Čeprav organizacijo oz. izvajanje ZNMP spremljajo tudi vnaprej predvideni in nepredvideni problemi (npr. pojav nalezljivih bolezní, med katerimi je nekaj že »starih znank«, nekaj pa se jih pojavlja na novo, vse to pa terja zahtevnejše in s tem dražje pristope – zaščitna oblačila, tro-slojne zaščitne maske, dvojne zaščitne rokavice in po možnosti zdravstveni material za enkratno uporabo), želje in upanja pacientov z nenadnimi zoboboli govorijo v prid temu, da ta služba ostane v obliki, kot je zaživelja.

• »Zdrav človek ima tisoč želja, bolan le eno ...«

Takole o največji in poglobitvi vrednoti življenja ter neprecenljivem pomenu zdravja na kratko, a zelo jasno in še kako resnično pravi znan pregovor. Vsi si želimo biti in ostati zdravi, vitalni, dobrega počutja in ugodno psiho-fizično kondicijo obdržati čim dlje v zrele leta in starost. To nenazadnje tudi moramo, saj, če sedanje in bodoče generacije zaposlenih želimo delati do šestega križa ali še dlje, da bi morebiti nekoč celo dočakali upokojitev, nimamo nobene druge alternative.

Od tu dalje bi lahko na temo zdravstva, ki že samo po sebi marsikdaj krepko buri duhove, pisala na dolgo in široko, pa – ne bom. Verjamem namreč, da imamo vsi svoje poglede, stališča, pa tudi kakšne manj ali bolj dobre izkušnje.

Kakorkoli že, o nečem ni nikakršnega dvoma: dr. Dorjan Marušič v vlogi zdravstvenega ministra gotovo ne bo imel časa za dolgčas. K temu bomo pripomogle tudi občine, članice Skupnosti občin Slovenije (SOS), katere predstavniki so novemu ministru na majskem sestanku predstavili poglede in pričakovanja, hkrati pa želeli slišati njegove načrte na področju, kjer smo občine v preteklosti imele kar nekaj težav. Pri tem so predstavniki SOS izpostavili predvsem problematiko izvajanja novele Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (vodenje postopkov in financiranje obveznega zdravstvenega zavarovanja po 21. točki 15. člena), problematiko podeljevanja koncesij ter perečo problematiko pomanjkanja zdravnikov (problem tudi pri nas!).

Če sem se v zapisu tokrat zavestno izognila poglobitvi v občutljivo področje zdravstva in našemu odnosu do njega ter njegovih izvajalcev, pa si – takole za razmislek - privoščimo vsaj nekaj sproščujočega branja na to temo, ki naj na vas učinkuje izključno humoristično in vam kotičke ustnic razpotegne v nasmeh. Tako pač, kot se ob podatku, da je avtor zapisa nihče drug kot Tone Partljič, nenazadnje spodobi (prispevek je bil v skenirani obliki prejet po e-pošti, zato, žal, ne poznam in ne morem navesti njegovega prvotnega vira):

ŽIVITE ZDRAVO ...

... in zdravi umrite

Že večkrat sem zapisal, da novi dosežki znanosti v medicini in farmaciji, še bolj pa razni preventivni ukrepi ali programi in spremembe življenjskega sloga človeku skoraj ne omogočijo več umreti. In to na jezo pokojninske blagajne, socialnih služb, opozicije in seveda mlajše generacije, ki ji mediji vsak večer povedo, da njihovo prihodnost ogroža stara generacija.

Če me useka v križu, žena priteče z glino in publikacijo Zdravite z glino, me namaže in mi zameri, ker še v isti minuti ne rečem: »Res pomaga, mi kar vleče bolečino iz kosti!«

»Ti sploh ne sodeluješ!« mi očita. Če me vidi, da jem slanino, ki ji pri nas pravimo kar špeh, začne predavati o holesterolu, zamašitvi žil in infarktu. Ko so mi hlače spet pretesne, naredi načrt za hujšanje in ločeno hrano, kar nazadnje pomeni, da res jeva ločeno, ona v dnevni sobi nekakšne kalčke in korenje, jaz pa skrivaj na balkonu domačo klobaso s kruhom. Ko se ujezi, ker dam tako malo na njene nasvete, pa reče: »Kot pisatelj bolj verjameš knjigam kot meni in doktorjem, pa ti bom prinesla črno na belem, da ne znaš živeti.«

In se na mizi znajde kup knjig, ki jih ne izbere sama, ampak ji svetuje Gretica, s katero ho-

dita k telovadbi, nordijski hoji in še kam.

»Gretica se drži pravil, pa jo poglej! Starejša je ko ti, pa je kot srnica!«

Ko zjutraj vstanem, res še malo posedim na robu postelje, potem se poženem na delo in med ljudi, žena pa toži, da ni nič spala, da jo boli operirani gleženj. Pa se vrže na talno blazino, dviguje prednji del in zadnji del ter stoka, potem pa kliče, naj ji pridem pomagat, da bo lahko vstala. In nato popije malo kisa, poje kivi in mi predlaga, naj grem spet v klet po tisto kolo, na katerega je splezala že dvakrat in potem v sobi gonila in gonila, pa nikamor prišla. Zdaj čuti, da ga potrebuje. Potem kliče Gretica in vpraša, ali je že pojedla kapsule s česnom in kivi, potem pa se dobita kje zunaj in jo obvešča, kaj je izvedela ali prebrala o zdravju in zdravem načinu življenja. Domov se žena vrne polna načrtov o zdravem življenju, hujšanju in gibanju.

Nekega večera, ko se vrnem domov z najbolj nezdrave in neumne igre, kakor je na primer tarok, ki lahko vpliva le na sesedanje kosti, jo najdem vso v solzah.

»Gretica je umrla!«

»Kako?« sem presenečen in presunjen.

»V bolnišnici!«

»Od česa?« vprašam.

»Ne vem, postalo ji je slabo, sosed jo odpeljal v bolnico in tam je zvečer umrla.«

»Moje sožalje!« sem rekel, saj sem vedel, da sta bili tesni prijateljici.

»Ampak to me tolaži, da je umrla ozaveščena in zdrava. Moja ljuba Gretica! Pri njeni smrti prisegam, da bom tudi jaz umrla zdrava. Veliko lažje mi bo!«

Drugo jutro so rekli, da je Gretica umrla zaradi kapi. Moja žena ni mogla verjeti. Po pogrebu ji je nekdo prinesel Gretičine knjige, ki jih je že pripravila v vrečko, da bi jih posodila moji ženi, da bo lažje vplivala name. To je bilo njeno zadnje opravilo. Že prva, ki jo je žena potegnila iz platnene vrečke, je imela naslov Spremenite življenjski slog in boste dolgo živele.

»Poiskala bom odvetnika in tožila bolnišnico zaradi Gretičine smrti. Gotovo so kaj zapletli. Do smrti je bila zdrava in celo živa. Še prej pa bom obvestila televizijo. Ali imamo zdravnike zato, da nam živi ljudje umirajo!?«

In čakam na televizijsko oddajo, kjer se bodo mediji, politika in stroka prepirali, kdo je kriv, da pri nas ljudje celo umirajo.

TONE PARTLJIČ

SOCIALNO VARSTVO

• Do sredine maja 2010 v tem letu vloženi 24 vlog za prispevek za novorojence

Občina Rače-Fram je leta 2002 med drugim sprejela tudi Pravilnik o denarnem prispevku za novorojence, po katerem so starši novorojencev s stalnim prebivališčem v naši občini iz občinskega proračuna upravičeni do denarnega prispevka ob rojstvu otroka, ki trenutno znaša 150,00 EUR za prvega in/ali drugega ter 300,00 EUR za tretjega in vse nadaljnje otroke.

Od začetka tega leta pa do sredine maja, ko pripravljam ta zapis, je bilo vloženi 24 vlog za prispevek za novorojenca, kar ob predpostavki podobnega trenda natalitete napoveduje, da bo leto 2010, kar zadeva število rojstev, nekje v povprečju večine predhodnih, ko smo zabeležili med 50 in 60 rojstev (izjema je bilo leto 2008, ki po številu rojstev velja za rekordno in se je to odrazilo tudi na številu vloženi vlog za prispevek za novorojence; prejeli smo jih 72).

Vse letošnje doslej vložene vloge so bile ugodno rešene.

In še podatki o naših najmlajših (glede na to, da imajo starši pravico uveljavljati denarni prispevek za novorojence v roku šestih mesecev po rojstvu otroka, je bilo nekaj otrok, za katere so bile vložene vloge v letošnjem letu, rojenih lani): Jure Margeta, Žan Uranjek, Deja Plečko, Vid Kerle,

Neli Voglar, Lucia Vindiš Knez, Jaša Plajh Štrman, Tilen Repnik, Selma Dibrani, Luka Grbič, Taj Ribič, Ela Skodič, Taja Lešnik, Sara Kacjan, Adrijana Špindler, Jaka Vogrin, Lina Varl, Jerneja Šnuderl, Ajda Lah, Lan Petrovič, Jaka Semenič, Urban Kolbl, Lara Rošar, Nina Mironov.

Med navedenimi gre v 6 primerih za prvega, v 14 primerih za drugega, v 2 primerih za tretjega ter v 2 primerih za četrtega otroka družine.

Mladim staršem in njihovim nadebudnežem želimo čim več trenutkov družinske sreče!

• Proračunska sredstva za subvencionirano letovanje otrok v Poreču in Punatu letos še povečana

Gospodarska kriza, recesija in pomanjkanje sredstev za golo preživetje so besede in pojavi, katerih posledice tudi marsikatera družina v naši občini počuteno občuti na svoji koži. Žal socialna stiska že lep čas ni zgolj nek abstrakten, oddaljen pojem, temveč dejstvo, ki obstaja in nas obkroža tukaj in zdaj. Še več – stisk je čedalje več in so čedalje globlje.

Zato smo pri pripravi občinskega proračuna za leto 2010 za področje socialnega varstva sredstva planirali še posebno tenkočutno, zavedajoč se, da imamo na tem področju kot lokalna skupnost veliko odgovornost in tudi veliko priložnost. Pustimo na tem mestu v nemar pomisleke (in, da ne bo pomote, v nekaj primerih povsem upravičene kritike, ki se jim pridružujemo) tistih, ki se bodo takoj spomnili in komentirali, da mnogi namensko »blefirajo«, za svoje koristi in nenasitne apetite hodijo »preko trupel« in izkoriščajo zakonske luknje (prikrivanje dejanskega finančnega in premoženjskega stanja, zlorabe spricho nerealno prijavljenih in uveljavljenih družinskih statusov), temveč se ozirimo okoli in priznajmo, da obstajajo tudi drugi, ki jih življenje na koncu prvega desetletja 21. stoletja resnično močno tepe, že kar biča. Take, katerih življenje je zaradi takih ali drugačnih vzrokov životarjenje iz dneva v dan. Morda so zboleli, morda izgubili službo in z njo dohodek, neredko celo oboje... In ne, ne si vzvišeno domišljati, da se to lahko zgodi le »onim«, nam pa ne! In ko se zgodi, moramo vsi jesti, tako zdravi kot bolni, tako zaposleni kot iskalci zaposlitve, tako veseli kot žalostni. In prav vsi bi radi, da bi bilo v življenju čim manj senčnih in čim več sončnih dni.

Res je, imamo institucije (npr. centre za socialno delo) in humanitarne organizacije (Rdeči križ, Karitas ipd.), ki lahko pomagajo in ki to tudi počno. Vendar – ali je to dovolj? In če je dovolj, je dovolj zgolj za preživetje ali tudi za kaj več?

Občina Rače-Fram si po svojih močeh prizadeva, da bi vsaj delno olajšala situacijo občanom, ki so se znašli v stiski, nekaj pravic pa je splošnih, ki jih lahko ob izpolnjevanju pogojev pridobi vsak, ne glede na socialni položaj (med slednje sodijo predvsem pravica do uveljavitve prispevka za novorojenca, pravica do brezplačne otroške prehrane do 4 mesecev otrokove starosti oz. v primeru potrebe po dietetični prehrani do dopolnjenih 18 mesecev ter pravica do žepnine, ki znaša 40,00 EUR mesečno in jo lahko od letošnjega šolskega leta dalje uveljavijo vsi dijaki in študentje.

Z ozirom na to, da se bliža poletje in z njim zaključek šole, ko bi se tako otroci dobro situiranih staršev kot oni, ki nimajo ugodnih finančnih možnosti ali morajo pod domačo streho celo pomagati tolči revščino, želeli naučiti počitniških – predvsem obmorskih - radosti, nas veseli podatek, da je v letošnjem proračunu za regisirana letovanja otrok v VIRC Poreč (organizator in izvajalec: Zveza prijateljev mladine Maribor) in MPD Frankopan Punat (organizator in izvajalec: Območno združenje RK Maribor) na voljo 14.000 EUR, kar, v primerjavi z letom poprej, ko je Občina Rače-Fram z razpoložljivimi sredstvi (so)financirala letovanje 75 mladim občanom (s socialno in/ali zdravstveno indikacijo), pomeni skoraj 10 % odstotno rast.

Vsem otrokom in mladostnikom želimo lepe, nasmejane in brezskrbne počitnice ter zvrhan koš nepozabno lepih počitniških radosti!

• Branku Hojniku smo pomagali do nove kopalnice, ki bo prilagojena njegovim posebnim potrebam

Skromen, kot je, 26-letni Branko Hojnik iz Loke pri Framu do letošnje pomladi, ko smo zanj in njegovo nesrečno zgodbo izvedeli iz drugih tiskanih medijev, ki so poročali o izvedeni dobrodelni akciji zbiranja sredstev za nakup novega invalidskega vozička, matične občine nikoli ni poprosil za nikakršno pomoč.

»V prometni nesreči, ki se je zgodila poleti 2005, sem utrpel hujšo poškodbo hrbtenjače. Prišlo je do popolne prekinitve živčnega sistema, zaradi česar sem odtelej od pasu navzdol popolnoma hrom. Zdravstveno stanje po poškodbi se ni izboljšalo.

Živim pri starših, ki pomagajo po najboljših močeh, kar pa ni lahko, saj nas je skupno sedem otrok (imam še pet bratov in sestro). Želim se zaposliti. Po poklicu sem ekonomski tehnik.

Že nekaj časa si želim kopalnico, ki bi bila prilagojena posebnim potrebam paraplegika. To bi mi omogočilo samostojnejšo vsakodnevno nego in s tem delno olajšalo življenje v invalidskem vozičku,« je med drugim napisal Branko, ko smo z njim vzpostavili kontakt in mu predlagali, naj na Občino Rače-Fram naslovi vlogo za pomoč, saj bi mu tudi mi radi pomagali v stiski in situaciji, ki mu je v dobršni meri prekrizala načrte ter trajno spremenila življenje.

Ponujene roke je bil nadvse vesel in jo je s hvaležnostjo sprejel. »Kdor hitro pomaga, dvakrat pomaga,« smo se zavedali in se potrudili po najboljših močeh. Tako je od prvega telefonskega stika z Brankom do nakazila izredne denarne socialne pomoči na njegov bančni račun (z vmesno vložitevijo in rešitevijo vloge) minil le dober teden.

Branko Hojnik iz Loke, ki ga je prometna nesreča pred 5 leti za vselej prikovala na invalidski voziček

Sredi maja 2010 je bilo še bolj malo videti, a je Branko fotografijo vseeno z veseljem poslal - v tem prostoru bo prav kmalu njegova bodoča kopalnica, ki bo narejena tudi s pomočjo Občine Rače-Fram in mu bo omogočila samostojnejšo vsakodnevno nego

In kaj smo še izvedeli o Branku?

Najprej to, da je pred tistim groznim trenutkom, ki ga ne privošči nikomur, živel in se navduševal nad stvarmi, ki so blizu večini mladih in manj mladih. Užival je v kolesarjenju, nogometu in planinarjenju. To pa so, poleg vsakodnevnih gibalnih potreb, aktivnosti, pri katerih potrebuješ zdrave noge. Tudi zato, ker se je moral vsemu temu čez noč odpovedati, močno obžaluje nekoliko premočan pritisk na plin, ko se je, utrujen od dela, tistega usodnega večera želel čim prej vrniti domov...

»Najprej si rečeš, da si lahko srečen, da si ostal živ, potem se počasi začneš zavedati, kaj se ti je zgodilo. In je šok. Ko recimo gledaš svoje noge, ki jih ne čutiš in jih ne moreš premakniti. Ampak naprej ne pomisliš na najhujše. Misliš, da bo boljše. Da boš lepega dne spet stal na svojih nogah, da boš lahko delal vse tisto, kar si nekoč,« pripoveduje Branko. »Potem pa ti zdravnik pove, da ne bo tako. Da boš vse življenje priklenjen na invalidski voziček. Da ne boš nikoli več stal na svojih nogah in da še marsikatero funkcije, ki si jo prej z lahkoto, ne boš mogel več opravljati. In še vedno prav ne verjameš.«

Sam je to dojel šele na rehabilitaciji v Soči. »Tam sem se moral učiti na novo živeti. Takrat sem v bistvu dojel, kaj se mi je pravzaprav zgodilo. In res je bilo hudo. Res sem bil na tleh. Res pa je tudi, da sem v Soči srečal veliko meni podobnih ljudi. In takšnih, ki so imeli še hujše posledice,« se spominja. Pri njem so vsaj roke normalno delovale in tudi z glavo je bilo vse v redu. Slišal in govoril je, lahko je premikal glavo, lahko je mislil in razmišljal - tudi o tem, kako se prilagoditi na nov način življenja. »Najprej je bilo treba urediti bivalne prostore,« pojasnjuje. »Postaviti je bilo treba klančino, zamenjati oziroma razširiti vrata, prilagoditi kopalnico za moj voziček in moje potrebe. Treba je bilo namestiti držala, pa tudi v moji sobi je bilo treba marsikaj prestaviti, odstraniti, pa na novo postaviti. Ni bilo malo dela. In ni bilo poceni,« pove z mešanico grenkobe in zmagoslavja, da je vendarle zmožgel premostiti najhujše in na novo začrtati življenjsko pot.

Branko je lani uspešno končal šolo, zdaj pa išče zaposlitev - skupaj z Zavodom za zaposlovanje in mariborskim oddelkom Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča, kjer je sicer vsak dan med 7. in 13. uro. Tam ima

namreč simulirano delovno mesto ekonomskega tehnika in tam se pripravlja tudi na službo, upajoč, da jo bo nekoč dejansko dobil.

Tudi Branko, kot večina mladih, svoj prosti čas rad preživlja v družbi računalnika

Branko se v službo vozi s prilagojenim avtomobilom. »Prav vesel sem, da ga imam. Zame je namreč nadomestilo za noge. Dokler ga nisem imel, sem bil vezan na druge, zdaj pa sem spet odvisen sam od sebe. To je veliko vredno,« je dejal.

Veseli nas, da bo kmalu tako tudi pri vsakodnevni osebni negi, ki jo bo v novi kopalnici lahko opravljal samostojneje.

Simona ANTOLIČ

Upoštevaj, da velike ljubezni in veliki dosežki zahtevajo velika tveganja.

Ko kaj izpuščaš, nikakor ne izpusti vsaj poduka...

Sledi temu: spoštuj sebe, spoštuj druge in prevzemi odgovornost za svoja dejanja.

Ne dovoli, da manjše pričkanje poškoduje veliko zvezo.

Ko spoznaš, da si naredil napako, nemudoma začni s koraki, s katerimi jo popraviš.

Vsak dan si vzami nekaj časa za lastno samoto.

Odpri roke spreminjanju, a ne izpusti lastnih vrednot.

Zapomni si, da je tišina včasih najboljši odgovor.

Ljubeče vzdušje v tvojem domu je temelj tvojega življenja.

Ko se ne strinjaš s tistimi, ki jih imaš rad, se spoprijemi samo s tekočimi zadevami. Ne vleci na plano preteklosti.

Deli tisto, kar veš in znaš. To je način, da dosežeš nesmrtnost.

Najboljša zveza je tista, kjer ljubezen drug do drugega preseže željo drugega po drugem.

Sodi svoj uspeh po tem, čemu si se moral odpovedati, da si ga dosegel.